

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

תיק 1381617/8

בבית הדין הרבני הגדול ירושלים

לפני כבוד הדיינים:

הרב ציון לוז-אילוז, הרב אחיעזר עמרני, הרב מאיר פרימן

המערער: פלוני (ע"י ב"כ עו"ד רן כהן וטו"ר נחום מרגוליס)

נגד

המשיבה: פלונית (ע"י ב"כ גד שהרבני)

הנדון: מתי כתובה תחשב לכתובה מוגזמת?; פשרה בכתובה מוגזמת כשהאישה תובעת גירושין בטענת אלימות

פסק דין

בפני בית הדין ערעורים הדדיים על פסק הדין של בית הדין האזורי בתל אביב מיום כ"ז בטבת תשפ"ג (17.01.23), בעניין הכתובה.

רקע

הצדדים התגרשו ביום כ"ו בתמוז תשפ"ז (25.7.22), ולהם ארבע בנות, שתי בגירות ותאומות בגיל 17. בית הדין האזורי חייב את הבעל לשלם לאישה סך של 180,000 ש"ח עבור הכתובה. להלן ציטוט מסיום פסק הדין נשוא הערעור:

"... מהאמור לעיל עולה כי כל מקרה שהגירושין הם מחמת מעשיו של הבעל, גם אם האישה תובעת גירושין, הרי שיש לחייבו בכתובה ובתוספת כתובה.

וכך הדין בנדו"ד, כאשר האישה הרימה את נטל ההוכחה לטענתה שתביעת הגירושין באה מחמת התנהגות אלימה, וכאשר ביה"ד מתרשם שתביעת הגירושין לא באה ב"חלל ריק", אלא בעטיו של הבעל ומחמת התנהגותו כלפיה.

על אף שעל דרך הכלל במקרים כגון אלה ביה"ד פוסק שהאישה זכאית למלוא כתובתה ותוספת כתובה, מ"מ כשמדובר בכתובה בסך 500,000 ש"ח, נראה לנו שמדובר בכתובה שהיא מוגזמת, ומתעוררת שאלה של אסמכתא, ובכגון זה ביה"ד נוהג להעמיד את סכום הכתובה על הסכום הרגיל והמקובל של 180,000 ש"ח, גם מתוך התחשבות במצבו הכלכלי העכשווי של הבעל.

מהחומר שבפנינו עולה שבעניין הרכוש בביהמ"ש, אין מדובר בתביעה על כספים הנמצאים בחשבון בנק שע"ש הבעל, או בזכויות, כמו קרן פנסיה, קופות גמל וכו'. משכך פס"ד זה אינו מתנה בענייני הרכוש הנידונים בביהמ"ש לע"מ.

לאור האמור לעיל ביה"ד פוסק שהבעל [פלוני] הנ"ל, ישלם לאשתו [פלונית] בגין כתובתה סכום של 180,000 ש"ח."

עד כאן מפסק בית הדין האזורי.

האישה מערערת על פסק הדין וטוענת שאין מקום לעשיית פשרה בעניין הכתובה ויש לחייב את הבעל בתשלום מלוא הכתובה, בסך של 500,000 ש"ח.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

מנגד, האיש מערער על פסק הדין וטוען שיש לפטור אותו מתשלום הכתובה היות והאישה אינה זכאית לכתובה.

ביום א' בשבט תשפ"ה (30.1.25), התקיים דיון בפני ההרכב הנוכחי. בהחלטה שניתנה לאחר הדיון סקר בית הדין את ההליכים הקודמים בבית הדין הגדול ונקבע הסדר דיוני מוסכם. להלן ההחלטה שניתנה ביום ד' בשבט תשפ"ה (02.02.25), לאחר הדיון:

"הצדדים התגרשו ביום 25.7.22.

ביום 17.1.23, ניתן פסק דין בבית הדין האזורי בתל אביב לחיוב הבעל בסך של 180,000 ש"ח עבור הכתובה.

ביום 19.2.23 הגישה האישה ערעור על פסק הדין בטענה שיש לחייב את מלוא סכום הכתובה בסך של 500,000 ש"ח.

ביום 27.4.23, הגיש הבעל ערעור על פסק הדין בטענה שיש לפטור אותו מכל חיוב בגין הכתובה.

ביום 25.1.24 התקיים דיון בבית הדין הגדול בהרכבו הקודם. בדיון נכתה האישה, האיש לא נכח בדיון. לאחר הדיון ניתנה החלטה שהאיש יגיב על ערעור האישה. האיש לא הגיב.

ביום 2.4.24 ניתנה החלטת ההרכב הקודם בערעור האישה, בהעדר תגובת האיש, לחיוב האיש בסך של 360,000 ש"ח עבור הכתובה.

לאחר מתן פסק הדין הגיש האיש בקשה הנושאת כותרת:

"בקשה דחופה לביטול פסק דין בהיעדר וקביעת מועד לדיון בערעור".

בית הדין נעתר לבקשה ונקבע דיון בפני ההרכב הנוכחי.

בתחילת הדיון שהתקיים ביום א' בשבט תשפ"ה (30.1.25), הושגה הסכמה דיונית לפיה החלטת ההרכב הקודם מיום 2.4.24 תבוטל, ובית הדין בהרכבו הנוכחי ידון בערעורים ההדדיים.

בדיון נשמע הערעור והתגובה בערעור של האישה.

כמו כן נשמע הערעור של האיש, האישה ביקשה להגיש כתב תשובה, בנוסף לטענותיה שעלו בדיון, מאחר ולא הוגש כתב תשובה. האיש ביקש להגיב.

בדיון הושגה הסכמה שככל ויפסק חיוב בגין הכתובה, לא יהיה כפל בזכויות ולכן תשלומים שישולמו בגין הכתובה יקוזזו מתשלומים שיפסקו בהליך חלוקת רכוש ביחס לחיובי האיש לאישה בגין זכויות שנצברו.

לאור האמור מחליט בית הדין:

1. פסק הדין מיום 2.4.24, מבוטל, כהסכמת הצדדים.
2. המזכירות תפתח את תיקי הערעורים ההדדיים בעניין הכתובה.
3. האישה תגיש כתב תשובה לערעור הבעל, תוך 10 ימים.
4. האיש יגיב על כתב התשובה, תוך 7 ימים מיום קבלת כתב התשובה.
5. לאחר קבלת החומר האמור, יינתן פסק דין בערעורים ההדדיים.
6. מאשרים את ההסכמה לפיה לא יהיה כפל בזכויות של כתובה וחלוקת זכויות שנצברו.

עד כאן מההחלטה האמורה.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

בעקבות ההחלטה הוגשה תשובת האישה לערעור האישה. כמו כן האישה הגישה תגובה לתשובת האישה. עתה הגיע העת למתן פסק דין בערעורים ההדדיים, זאת לאחר העיון בחומר שהוגש, בחומר שבתיקי בית הדין הגדול, החומר שבתיקי בית הדין האזורי ולאור הדיון שהתקיים בפנינו. להלן עיקרי טענות הצדדים הנצרכות לצורך הכרעת הדין.

טענות האישה

האישה בגדה בבעלה ועשתה מעשי כיעור לכן הפסידה את כתובתה. בית הדין האזורי לא אפשר לאישה להוכיח את טענותיו, בית הדין האזורי לא בדק את הטענות.

האישה תבעה את הגירושין ויזמה אותם, לכן לא מגיע לה כתובה, כאשר תביעת הכתובה באה בטענה כי האישה זכאות בכתובה כמו לכל אישה המבקשת להתגרש ולא בשל אלימות או בגידה.

חלוקת הרכוש בבית המשפט לא הסתיימה ויש לבחון תחילה את הליך חלוקת הרכוש, שם האישה יוצאת ברכוש רב ואין לאפשר כפל בזכויות ואין לפסוק את הכתובה בטרם סיום הליך חלוקת הרכוש. לאישה דין של עוברת על דת, האישה שימשה עם האישה בנידתה, האישה הכתה את הבעל.

סיבת הגירושין של האישה הייתה ההתרסקות הכלכלית של האישה, או קשריה עם גברים אחרים, אך לא אלימות או בגידה. אירועי האלימות הנטענים היו שנים רבות קודם לתביעת הגירושין של האישה. לאחר אירועי האלימות הנטענים הצדדים חיו בשלום בית.

הסתמכות בית הדין לחיוב הכתובה על אלימות האישה, שכביכול הוכחה בהליך הפלילי, הינה טעות, שכן ההליך הפלילי מתייחס לאירועים אחרים במועדים שאינם רלוונטיים לתביעת הגירושין והכתובה, כמו כן לא הייתה אלימות ממשית. האישה הודה בעסקת טיעון רק בשל רצונו לעשות שלום בית בהסכמת האישה ולמנוע מהבת את הצורך בעדות, אך לא הייתה אלימות ממשית. עסקת הטיעון הייתה לפי עצת השופט בהליך הפלילי למען שלום הבית. הדברים הוצאו מהקשרם כאשר הובאו בחשבון אירועים ישנים ולא רלוונטיים וכאלה שלא קשורים כלל לצדדים, ניתן משקל יתר לאירוע חד פעמי.

האלימות הנטענת הייתה ללא התראה, הנחוצה לפי ההלכה.

בית הדין לא היה צריך להסתמך על תסקיר המבחן שלא היה בחומר עליו היה להגיב.

בית הדין היה צריך לאפשר חקירה מעמיקה לטענות הכיעור והבגידה, מתן צווים, מיצוי ההוכחות ושמיעת הקלטות.

מצבו הכלכלי של האישה אינו טוב, וודאי שסך של 500,000 ש"ח הינו סכום מוגזם עבור האישה. הנסיעות של האישה לחו"ל לא מהוות ראיה על הכנסות גדולות שכן מדובר בנסיעות זולות וחלקם מומנו על ידי בני משפחתו של האישה.

יש לדחות את ערעור האישה, לקבל את ערעור האישה, לפטור את האישה מכל תשלום עבור הכתובה ולחייב את האישה בהוצאות.

ככל ויפסק חיוב יש לקבוע כי הגביה תהיה לאחר פסיקת הזכויות בנכס הנדל"ן שב[ר] או בתשלומים לפי הכנסותיו המזעריות של האישה.

טענות האישה

האישה זכאית למלוא כתובתה בסך 500,000 ש"ח ויש להוסיף על כך פיצוי גירושין נוסף.

לאישה רכוש רב עוד מזמן הנישואים, כך שהכתובה אינה מוגזמת ולא היו צריכים להפחית מסך הכתובה, כאשר לאישה יש יכולות כלכליות. נסיעותיה הרבות של האישה לחו"ל מלמדות על מצבו הכלכלי הטוב כאשר הוא חי חיי ראוותנות.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

האיש בגד באישה ועל כך ראיות והודאות של האיש מהם התעלם בית הדין. האיש חי כיום עם אותה אישה שהחל לחיות אתה עוד בזמן הנישואים.

לאיש הרשעות רבות בגין אלימות. בגידות האיש והתנהגותו האלימה גרמו לגירושין. על האיש לשלם את כל הכתובה ועוד להוסיף פיצויי גירושין ואין שום סיבה להפחתה מסך הכתובה.

לא היה מקום לעשות פשרה בתשלום הכתובה, כאשר חיוב האיש בכתובה מוחלט והכתובה לא מוגזמת ביחס לרמת החיים הכלכלית של האיש.

טענות האיש בכתב הערעור הינם שקר וטענותיו לא הוכחו. לאיש עמדה האפשרות להוכיח את טענותיו אך לא הצליח להוכיח דבר מטענותיו כנגד האישה ואף לא ביקש לזמן עדים להוכחת טענותיו.

האישה הצליחה להביא ראיות על אלימות האיש, לאיש שמונה הרשעות על אלימות כנגד האישה וכנגד אחרים. כמו כן חוות דעת המאמתות את טענות האישה. אבהותו נשללה למשך שנה בשל אלימותו.

במסגרת הערעור האיש העלה מחדש את טענותיו שכבר נדחו בפסק הדין בבית הדין האזורי.

הליך חלוקת הרכוש בבית המשפט עוסק בבעלות על הבית ואינו קשור לכפל בזכויות. לא מדובר באיזון זכויות רגיל שבו אין כפל זכויות.

יש לדחות את ערעור האיש, לקבל את ערעור האישה לחיוב האיש במלוא הכתובה ופיצוי ולחייב את האיש בהוצאות הדיונים.

דין

התערבות בית הדין הגדול בהליך שהתנהל בבית הדין האזורי מוגבלת, כאמור בתקנות הדיון בתקנה קלה, למקרים בהם נמצאה טעות בהלכה, או שנמצאה טעות הנראית לעין בשיקול הדעת או בקביעת העובדות, או שארע פגם בניהול הדיון באופן המשפיע על תוצאות הדיון.

נבחן האם קמה עילת התערבות של בית הדין הגדול בפסק הדין של בית הדין האזורי. תחילה נבחן את שני היסודות ההלכתיים שבפסק הדין, לאחר מכן נתייחס לקביעות העובדתיות ולשאר הטענות.

יוציא ויתן כתובה

פסק הדין נשוא הערעור מושתת על יסוד הלכתי לפיו גם אם האישה היא שתובעת את הגירושין, בכל אופן האישה זכאית לכתובתה, ככל והצליחה להוכיח קיום עילת גירושין שהצדיקה את תביעת הגירושין, כאשר העילה נובעת מפשיעת הבעל. בית הדין האזורי האריך בהוכחת הקביעה ההלכתית. אין כאן המקום לחזור על האריכות שהובאה בפסק הדין אך יש לקבוע שלא נמצאה כל טעות בהלכה בקביעה ההלכתית, שהאישה זכאית לכתובתה כשהבעל נמצא אשם בגירושין בהתנהגותו הפושעת. ההלכה בנדון ברורה ופסיקת בית הדין האזורי נכונה, שכן, כל שהאישה הוכיחה שבעלה הוא מאותם שנאמר בהם: "יוציא ויתן כתובה", האישה לא הפסידה כתובתה. נכון לצטט בהקשר האמור, את דבריו המפורסמים של שו"ת תשב"ץ (חלק ב סימן ח):

"עוד שאלת אישה שבעלה מצער אותה הרבה עד שמרוב הצער היא מואסת אותו והכל יודעים בו שהוא אדם קשה הרבה והיא אינה יכולה לסבול אותו לרוב הקטטות והמריבות וגם שהוא מרעיבה עד שהיא שנאה את החיים והיא אינה יכולה לבא לב"ד מפני שאחד מבעלי ההוראה הפחידה שאם תשאל כתובתה בב"ד שתפסיד אותה הודיענו מהו הדין בזה.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

תשובה. קרוב הדבר בזה שיוציא ויתן כתובה דקי"ל לחיים ניתנה ולא לצער דנפקא לן מקרא דכתי' כי היא הייתה אם כל חי בפ' אע"פ (ס"א ע"א) ואפי' במדיר את אשתו בדברים שאין לה צער כ"כ אמרי' יוציא ויתן כתובה כדאי' בהמדיר בהרבה מקומו' (ע' ע"א ע"א ע"ב) דוק ותשכח כ"ש בצער תדיר שיש לנו לומר יוציא ויתן כתובה לפי שאין אדם דר עם נחש בכפיפה...

ומ"מ אם היא מרוב שיחה וכעסה הולכת לב"ד ותובעת כתובה לא הפסידה כלום ורח"ל מעלבון העלוב' וכי כך עונין אל המעיקות."

הרי שהאישה לא מפסידה את כתובהה, למרות שהיא זו שתובעת את הגירושין, כאשר מוכחת אשמתו הפושעת של הבעל בגירושין.

כתובה מוגזמת

יסוד הלכתי נוסף עליו מושגת פסק הדין, של בית הדין האזורי, הינו ההתייחסות לשאלת הכתובה המוגזמת. בית הדין האזורי ראה בסך של 500,000 ש"ח סכום מוגזם והעלה את שאלת תוקף החיוב מצד בעיית האסמכתא, לכן החליט להעמיד את תשלום הכתובה על סך של 180,000 ש"ח.

בשאלת תוקף החיוב בכתובה מוגזמת ובעיית האסמכתא בכתובה, קיימות דעות שונות בין דיינים וקיימים מנהגים שונים ביחס להנהגה המעשית הראויה.

פסקי דין רבים נכתבו בעניין הכתובה המוגזמת, הן בבתי הדין האזוריים והן בבית הדין הגדול, כאשר אין אחידות בפסיקת בתי הדין בסוגיה.

להלן רשימה של פסקי דין וחיבורים בהם הובאו דיונים הלכתיים בדעות השונות בסוגיית הכתובה המוגזמת:

- פד"ר כרך טו עמודים: 218-223
  - פסק דין של בית הדין הגדול בתיק: 842107/1
  - פסק דין של בית הדין הגדול בתיק: 1220008/1
  - פסק דין של בית הדין הגדול בתיק: 1321879/1
  - פסק דין של בית הדין הגדול בתיק: 887669/1
  - פסק דין של בית הדין בירושלים בתיק: 1052109/1
  - פסק דין של בית הדין ברחובות בתיק: 1201116/3
  - פסק דין של בית הדין בבאר שבע: 1279531/2
  - בספרו של הרה"ג חיים שלמה שאנן זצ"ל "עיונים במשפט" (חלק א סימן כד)
  - בספרו של הרה"ג שלמה דיכובסקי שליט"א "לב שומע לשלמה" (כרך א עמודים טז-יז)
- כמובן, הרשימה הינה חלקית בלבד, כאשר נושא הכתובה המוגזמת נידון בארוכה בהרבה פסקי דין וחיבורים נוספים. נעמוד על מספר נקודות עקרוניות, מתוך הדיונים שבסוגיה וכדלהלן:
- במאמרו של הרה"ג יועזר אריאל שליט"א בשורת הדין (כרך ח במאמר המתחיל בעמוד רמג) מסיק לאחר ברור הלכתי ארוך ומעמיק, בעמוד רסט, כדלהלן:
- "המתחייב בכתובה בסכום מוגזם, התחייבותו לא חלה, הן מדין אסמכתא, והן משום שקיימת אומדנא שהתחייבותו נעשתה רק לכבוד הכלה או לכבודו."
- מנגד, במאמרו של הרה"ג דוד לבנון בשורת הדין (כרך ח במאמר המתחיל בעמוד ער) מסיק לאחר ברור הלכתי ארוך ומעמיק, בעמוד רצב, כדלהלן:

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

"לאחר כל מה שכתבנו לעיל נראה, שחייב הכתובה גם כאשר הסכום הנקוב בו גבוה ביותר, מחייב את הבעל כלל התחייבות."

המחלוקת בנדון לא הוכרעה ולא מן הנמנע שבהרכבים שונים של בתי הדין ינתנו פסקי דין שונים, לכאן או לכאן.

נמחיש את ההנהגות השונות בין בתי הדין בפסיקה בעניין הכתובה המוגזמת, כדלהלן:

בפסקי דין רבניים הנמצאים במאגר המקוון של פרויקט השו"ת (פס"ד קפ), של בית הדין בנתניה מיום כ"ו תשרי תשס"ז (18.10.06) בתיק: 1 - 64 - 8888, בפני הגה"ג חיים שלמה שאנן – אב"ד זצ"ל, הרה"ג מיכאל עמוס שליט"א והרב דוד ברדוגו שליט"א, חייב בית הדין בעל בתשלום של מיליון ש"ח שבכתובה, ודחה טענת כתובה מוגזמת, כדלהלן:

"הדיון הוא בבקשת הבעל לפטור עצמו מחיוב כתובה.

... השאלה היחידה היא האם הכתובה במקרה זה היא כתובה מוגזמת שאז יש לדון מדין אסמכתא וכפי הנאמר בפד"ר.

... הגדרת כתובה מוגזמת היא: אם הסכום המדובר הוא בלתי צפוי להיות מושג באופן סביר במהלך החיים [ולא כתובה בסכום המספיק למחיה של שנה אחת, שזה נאמר על עיקר הכתובה או מאתיים זקוקים בלא תוספת כתובה]. במקרה זה אין כלל כתובה מוגזמת, והטוען על כתובה מוגזמת עליו נטל ההוכחה.

סיכומו של דבר הבעל מר פלוני חייב בתשלום כתובת אשתו הגב' פלונית בסך מיליון ש"ח."

על פסק הדין האמור, שחייב בעל בתשלום כתובה בסך של מיליון ש"ח, הוגש ערעור לבית הדין הגדול. פסק הדין של בית הדין הגדול מובא בפסקי דין רבניים הנמצאים במאגר המקוון של פרויקט השו"ת (פס"ד קפג) מיום י"ט אלול תשס"ז (02.09.07) בתיק: 1 - 24 - 1687, בפני הרה"ג שלמה דיכובסקי שליט"א, הרה"ג עזרא בר שלום שליט"א והרה"ג ציון בוארון שליט"א. בית הדין ביטל את החיוב בהיותו מוגזם ונעשה על דרך כבוד בלבד, להלן פסק הדין:

"...ביה"ד האזורי הגיע למסקנה שהמערער - בעלה לשעבר של המשיבה - חייב לשלם לה את מלוא כתובתה בסך מיליון שקל חדש, ואין לראות בהתחייבות זו כתובה מוגזמת. על כך הערער.

אכן, בעיית הכתובות המוגזמות מתעוררת לא לראשונה בבתי הדין. במקרים רבים, ובפרט בעדות מסוימות, נהגו לנקוב בכתובה סכומי עתק, לפי גימטריות או צירופי מספרים, ובהגיע עת פקודה עומד הבעל בפני חיוב אדיר הרבה מעבר לכל מושג. הדברים בלטו במיוחד בכתובות לפי נוסח יהדות ספרד, שבהן הודת החתן שקבל את כל הסכום הנ"ל עד פרוטה אחרונה - דבר שכמובן לא היה ולא נברא. אמנם מבחינת ההלכה יש כאן הודאה וקנין אודיאת, ואפשר לחייבו בכך, אבל לא פעם עמד החתן בבית דינו וזעק שהחתימוהו כמעט בכפייה על התחייבות מוגזמת לכבוד הכלה ומשפחתה ועל הודאה שקבל את הסכום עד פרוטה אחרונה, למרות שכולם ידעו שלא קבל מאומה, ולא בא לידו דבר.

בתי הדין נהגו לקבוע שסכום מוגזם הכתוב בכתובה, אינו סכום של חיוב אלא של כבוד, והוא בגדר אסמכתא בלבד, ולא ניתן לחייבו, למרות החיוב שבשטר. השאלה הגדולה היא: מה נקרא סכום מוגזם?

בזמנו נחלקתי עם חברי בנושא זה. דעתי הייתה שסכום הגבוה מ - 120.000 שקל חדש המייצג סכום חודשי של 10.000 שקל חדש לחודש - נחשב לסכום מוגזם... ענין תוספת כתובה, אינו מוגבל בעקרון. יכול אדם להתחייב גם סכום אסטרונומי במסגרת תוספת, והחיוב יהיה לגיטימי, אם נעשה לפי כללי ההתחייבות. אלא שצריך להביא בחשבון את הלחץ שבו נמצא החתן דקות לפני כניסתו לחופה ואת הרצון להרשים את הנוכחים, וכן את משפחת הכלה הדוחקת בחתן ובמשפחתו, בכדי להסיק שמדובר יותר בהתחייבות של כבוד. לא פעם שמעתי אומרים לחתן: מה מפריע לך להתחייב, הרי מדובר בכבוד בלבד.

צריך להביא בחשבון שבימינו יש טעם נוסף להגבלת הכתובות. ידוע לכל, שרכוש הצדדים מתחלק בשווה לפי חוק יחסי ממון בין בני זוג או לפי הילכת השיתוף. דבר זה נעשה לפי

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

פסיקת בתי המשפט, מבלי לשים לב לזכאות ההלכתית של כל אחד מן הצדדים ומבלי להתחשב בפסיקת בתי הדין. בג"ץ מוכן ומזומן לאכופ חלוקה שוויונית, גם אם ב"ד רבני סבור אחרת. חלוקת הרכוש כוללת גם זכויות עתידיות, כגון זכויות סוציאליות וזכויות פנסיה, וגם מוניטין שרכש אדם בתקופת נישואיו. קשה מאוד להניח שחתן סביר יסכים ללקות בכפליים או בשלושה, גם לחלק את נכסיו לפי החוק האזרחי ולפי פסיקת בתי המשפט, וגם לשלם כתובה בסכום עתק. התוצאה היא, שהוא יוותר במקרים רבים גם ללא כותנתו לעורו. לכן, כתובה החורגת מן האמור לעיל, נכנסת לא פעם בהגדרת כתובה מוגזמת.

...לסיכום: הכתובה נחשבת למוגזמת, ואין לה תוקף מחייב.

שלמה דיכובסקי

מצטרף.

ציון בוארון

מאחר וישנה מחלוקת בין פוסקי זמננו ואיכא עיקולי ופשרי בין להקות הפוסקים ומאחר וביה"ד האזורי פסק את פס"ד אין בידי לסתור את פסק דינו של ביה"ד האזורי.

עזרא בר שלום

פסק דין זה ניתן ברוב דעות."

בית הדין הגדול קבע בדעת הרוב שסך של מיליון ש"ח הינו סך מוגזם ולכן קבע שאין כלל תוקף לחיוב הכתובה.

הדברים הובאו כדוגמה מתוך הפסיקה העניפה בנידון, וכדי להמחיש את הדעות השונות והמוגזמות בעניין הכתובה המוגזמת. ישנן פסקי דין בהם חייב בית הדין את כל מלוא סכום הכתובה המוגזמת. מנגד ישנם פסקי דין שקבעו שהכתובה המוגזמת אינה תקפה כלל כך שלא קיים כל חיוב. בתווך קיימים הרבה פסקי דין שקבעו, שאמנם אין לחייב את כל סך הכתובה המוגזמת אך כן יש לחייב בסך סביר והגיוני מתוך הסכום המוגזם. גם בשאלה מהו אותו סך סביר והגיוני נמצאו דעות שונות.

כל עוד לא התקבלה הכרעה אחידה בפסיקת בתי הדין יש לומר על המצב: "אלו ואלו דברי אלוקים חיים", מתוך אמונה שלכל מקרה נפסק את הראוי לו והמגיע לו. אך לא ניתן להגדיר שהנוקט כדעה מסוימת יוגדר כטועה בשיקול הדעת. זאת בהסתמך על דיוק הסוגיה בתלמוד בבלי מסכת סנהדרין (דף לג ע"א):

"היכי דמי שיקול הדעת? אמר רב פפא: כגון תרי תנאי או תרי אמוראי דפליגי אהדדי, ולא איתמר הלכתא לא כמר ולא כמר, ואיקרי ועבד כחד מיניהו, וסוגיא דשמעתא אזלי כאידך - היינו שיקול הדעת."

בסוגיה מבואר שאם קיימת מחלוקת הלכתית של שני תנאים או שני אמוראים והמחלוקת לא הוכרעה בצורה מוחלטת, אלא שרוב הדיינים סבורים כדעה מסוימת, אזי מי שיפסוק כנגד הדעה הרווחת יחשב לטועה בשיקול הדעת. מכאן ניתן לדייק שכל עוד אין מצב בו "סוגיא דשמעתא אזלי כאידך", היינו שרוב הדיינים הלומדים את הסוגיה סבורים כדעה מסוימת, אלא נותרה מחלוקת בהלכה ובהנהגה, הרי שלא ניתן להגדיר את הנהגת כצד אחד שבמחלוקת כטועה בשיקול הדעת. מכאן שבהעדר מנהג או הנהגה של רוב החכמים כאחד הצדדים שבמחלוקת, לא ניתן להגדיר את הפוסק כצד השני שבמחלוקת, כטועה בשיקול הדעת.

ביחס להנהגת הדיינים בשאלת תוקף הכתובה המוגזמת ניתן לומר שאין היום "סוגיא דשמעתא" והכרעה ברורה, ולמעשה קיימות הנהגות שונות בין הרכבי בתי הדין ובפועל נפסקים סכומים שונים. פסק הדין של בית הדין האזורי, שראה בסך של 500,000 ש"ח סכום מוגזם והעמיד את החיוב על סך של 180,000 ש"ח, הינו פסק סביר ומקובל, כאשר ניתן למצוא פסיקות דומות, אם כי קיימות פסיקות אחרות. לכן לא ניתן להגדיר שקיימת טעות בשיקול הדעת בפסק הדין.

אכן המצב בו אין אחידות בפסיקה מצריך תיקון. עולה הצורך לקבוע אחידות בפסיקה ובהנהגה בסוגיית הכתובה המוגזמת. אי הבהירות ביחס לפסיקה הצפויה בעניין תשלום הכתובה מביא לסכסוכים רבים ולהתדיינות ארוכות. הדבר היה יכול להימנע, ככל והפסיקה הייתה אחידה וצפויה. בית הדין מנצל את ההזדמנות הנקרית בפנינו כדי לעורר לתיקון המצב על ידי התקנת תקנה להנהגה אחידה בבתי הדין בנדון סך הכתובה. לצורך כך העתק פסק

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

הדין יועבר לכבוד נשיא בית הדין הגדול הראשון לציון, הגאון רבי דוד יוסף שליט"א, לקבלת עצתו לתיקון הנדרש למצב.

אך כל עוד לא קיימת הכרעה אחידה ביחס להנהגה הרצויה בסוגיית הכתובה המוגזמת, הרי שלא ניתן להגדיר את פסק הדין של בית הדין האזורי כטעות בהלכה או בשיקול הדעת, כאשר בחרו שלא לחייב את כל הסכום הנראה כמוגזם, שעה שעמדתם רווחת בהרבה מפסקי דין, אם כי לא בכלום.

אמנם לצדדים טענות כנגד קביעת סכום הכתובה בסך של 500,000 ש"ח כסכום מוגזם ביחס לאיש. לטענת האישה סך של 500,000 ש"ח אינו מוגזם ביחס ליכולות הכלכליות של האיש כיום ובזמן הנישואים. האיש דוחה את הטענות וטוען שהכנסותיו מזעריות כך שסכום הכתובה מוגזם ביחס ליכולותיו עתה ובשעת הנישואין.

בנימוקי בית הדין האזורי נכתב על "התחשבות במצבו הכלכלי העכשווי של הבעל". האישה לא הצליחה להוכיח שקיימת כאן טעות הנראית לעין בהערכת יכולותיו הכלכליות של האיש. אמנם האישה צרפה לערעור דו"ח חוקר המצביע על נכסי האישה. לכאורה מדו"ח החוקר מתקבל הרושם כי לאיש נכסים רבים. אך על כך יש לצטט את האמור בפסק הדין מיום כ"ג באדר ב תשפ"ד (02.04.24) של ההרכב הקודם של בית הדין הגדול שדן בערעור האישה, **בו נאמר:**

"מאחר ונושא חלוקת הרכוש אינו מתנהל בפני ביה"ד אלא בפני ביהמ"ש אין בפנינו מידע אמין ומבוסס אודות מצבו הכלכלי של המשיב הן בהווה והן במועד הנישואין והנושא מתברר כעת בדיונים בביהמ"ש ולכן לא ניתן להסתמך על דו"ח החוקר שצירפה המערערת לערעור ועל טענותיה שהמשיב היה אמיד בשעת הנישואין."

יובהר כי ככל ואכן האישה תצליח להוכיח בבית המשפט כי לאיש נכסים רבים, הרי שהאישה תהיה זכאית למחצית הרכוש שימצא מכוח איזון המשאבים וממילא לא יפסק כפל בזכויות. מאחר ובית הדין דן אך ורק בזכויות הנובעות מכוח הכתובה, אין להתערב בשיקול הדעת של בית הדין האזורי שקבע שהכתובה מוגזמת והתחשב בהכנסותיו המזעריות של האיש כפי שהוכחו בבית הדין האזורי. לא נמצאה כאן טעות הנראית לעין בקביעה האמורה.

זאת ועוד, גם אם אכן נכונה טענת האישה כי בידי האיש נמצא כיום רכוש רב ואולי כבר בשעת הנישואים סכום החיוב לא היה מוגזם ביחס ליכולות הכלכליות של האיש, עדיין נותרה בעיית תוקף הכתובה המוגזמת, לדעות הסוברות שקיימת בעיית אסמכתא בכתובה מוגזמת. שכן לדעות אלה עולה שאלת גמירות הדעת לא רק מצד הסכום הגבוה כשלעצמו, אלא שקיימת גם שאלה האם ההתחייבות המוגזמת לא נעשתה רק לשם כבוד ולא כהתחייבות גמורה. כך שגם אם לאיש היו בזמן הנישואים יכולות כלכליות לעמוד בהתחייבות שבכתובה, עדיין יש מקום לראות בהתחייבות הגבוהה, התחייבות של כבוד בלבד, בשל העובדה שסכום החיוב גבוה מערך התמורה שהתקבלה. שהרי לדעות הרואות בסכום גבוה התחייבות של כבוד, הסכום הגבוה כשלעצמו, הוא המלמד שהסכום נכתב רק לכבוד ולא כהתחייבות ממונית רגילה. לכן בית הדין האזורי לא נמצא כטועה בדבר משנה בהתבססו על דעות הפוסקים הרואות בהתחייבות הגבוהה התחייבות של כבוד בלבד, גם אם נכונה טענת האישה ביחס להכנסות האיש.

מהאמור עולה שלא נמצאה טעות בהלכה בשתי הקביעות ההלכתיות של בית הדין האזורי. הן בקביעה שהאישה זכאית לכתובה כשהוכח שהאיש אשם בגירושין בהתנהגותו הפושעת והן בקביעה שיש להפחית את סך החיוב כאשר מדובר בכתובה מוגזמת.

הקביעות העובדתיות

עתה נותר לבחון את הרקע העובדתי לקביעות ההלכתיות, שכן הללו מסתמכות על קביעות עובדתיות של בית הדין האזורי. בית הדין האזורי קבע כי הוכחה אלימות של הבעל, אך לא הוכח מעשה בגידה או כיעור של האישה, בית הדין גם לא מצא הוכחה לטענת האישה על בגידת הבעל. שני הצדדים מערערים על הקביעות העובדתיות של בית הדין האזורי. האישה טוען שכן הוכחה בגידה או מעשה כיעור של האישה, ודוחה את הטענות כנגד האלימות

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

שלו. האישה טוענת שהאיש בגד בה. האם מי מהצדדים הצליח להוכיח שקיימת טעות הנראית לעין בקביעת העובדות?

להלן ההתייחסות בפסק הדין נשוא הערעור לעובדות שהוכחו בבית הדין:

"בתאריך 20.11.22 קיים ביה"ד דיון הוכחות ארוך, בו נחקרו הצדדים בחקירה נגדית. האישה נחקרה על קשריה עם [א'], שהתברר שהוא נכה ב-80% נכות, וחולה ב-CRPM. ראה שורה 200 ולהלן לפרוטוקול הדיון. בהמשך נחקרה האישה על קשריה עם הפיזיותרפיסט שלה בשם [ב'] (שורה 232 ולהלן לפרוטוקול). לא נכנס לכל פרטי הדברים שנאמרו בחקירה הנגדית, אך נציין שלא מצאנו כל הוכחה לקבוע שלא אישית קשר אינטימי פסול עם מי מהשמות הנ"ל, וכי הבעל אמנם חושד באשתו, אך לא הרים את נטל ההוכחה בענין כדי להוכיח את הפסד כתובתה.

כך גם התרשמנו מטענות האישה על יחסיו עם נשים אחרות. טענות אלה, כולל תמונות, עלו בכתב התביעה. מתברר ככל הנראה שמדובר בפקידות או מלצריות שעבדו אצלו באולם הארועים, ויתכן שחלק מהתמונות צילמה האישה (ראה שורה 253 לפרוטוקול), ובכל מקרה הבעל שלח את התמונות לאישה. נראה שמדובר בצורת התנהגות של אנשים שאינם שומרי תו"מ. כך בהתכתבויות של האישה עם [א'] ועם [ב'] הפיזיותרפיסט, וכך גם בהתנהגות של הבעל עם עובדות באולם. נטל ההוכחה של שני הצדדים לא הורם, באופן שנוכל לקבוע בודאות או בהסתברות שאכן היה למי מהצדדים קשר רומנטי, והנפקות הכרוכה בכך. מדובר בהתנהלות ובשיח, שלצערנו מקובלות ונהוגות ברחבי ציבור שאינו שומר תו"מ.

יחד עם זאת, בענין האלימות, האישה הרימה את נטל ההוכחה, והמציאה לביה"ד פס"ד מבימ"ש השלום ברמלה, מתאריך 9.9.21, ובו הוטל על הבעל מאסר בפועל של 4 חוד', שהומרו בעבודות שירות. פס"ד זה ניתן לאחר הסדר טיעון, ולפיו הודה הבעל בחלק מהעבירות המיוחסות לו, ובהתאם הורשע הבעל בארבע עבירות של אלימות. הבעל טען שהסכים להודות, ע"מ שבתו לא תצטרך להופיע לעדות. קשה לנו להאמין שאם אכן לא היה דבר והבנת הייתה אמורה להעיד שלא ארע דבר, שהבעל היה מסכים להודות באישומים נגדו...

לאור האמור הוכח שאף שהאישה תבעה גרושין, היא זכאית לכתובתה, שהרי הגרושין באו מחמת התנהגות הבעל, ואין להעלות על הדעת שהאישה תסכים לחיות תחת משטר של אלימות, מכל סוג שהוא."

אלימות האיש והצורך בהתראה

בית הדין האזורי התייחס לארבעת האישומים של האיש וציטט מפסק בית המשפט, שהתייחס גם לתסקירי שירות המבחן וגם לארבע הרשעות נוספות של האיש כלפי גורמים אחרים.

בית הדין לא מוצא טעות הנראית לעין בקביעת העובדות. בית הדין האזורי הסתמך על עובדות מוצקות, שהובאו בהליכים שיפוטיים, שיש בהם כדי לקבוע את הצדקת תביעת הגירושין של האישה בשל אלימות האיש. גם אם הצדדים המשיכו לחיות בשלום בית גם לאחר אירועי האלימות, אין בה כדי להוכיח שהאלימות פסקה. האישה נאמנת בטענתה שניסתה לשקם את הבית עד שקצה נפשה, וראתה שהתנהגות הבעל לא השתנתה, לאחר שהוכחה אלימותו, בבחינת "היהפוך כושי עורו".

יש לדחות את טענת האיש שאירועי האלימות היו מזעריים ולא הייתה אלימות ממשיכה, שכן די באירועי האלימות שכן הוכחו כדי לקבוע שהאישה אינה יכולה לגור בכפיפה אחת עם בעל שאלו דפוסי התנהגותו. על כך יש לצטט את דבריו של הרה"ג שלמה עמר שליט"א בשו"ת שמע שלמה (חלק א סימן טו), שכך כתב:

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

"דבומננו יש להחמיר טפי בענין מכה אשתו אחר שכל איש הגון ונכון מתבייש בזה ואין אישה שיכולה לסבול זה כלל וחרפה גדולה היא בימינו יותר מימים קודמים שאפ"ל בשופי דאיש המכה אשתו הוא נמאס ונתעב בעיני אשתו בתכלית המיאוס עד כדי שאינה יכולה לחיות עמו כלל."

נראה שהדברים אמורים לכל סוגי האלימות, גם לסוג אלימות "מזערי", כטענת האיש, באשר הדברים מתועבים בעיני האישה ואינם נסבלים.

יש לדחות את טענת האיש, שלא הייתה התראה המתרה בו על הפסקת ההתנהגות האלימה, שכן יש לראות בתלונות הראשונות התראה ביחס לאירועים מאוחרים יותר. זאת ועוד, כל מטרת ההתראה היא כדי לוודא שאין יותר תקווה לחיים משותפים. כך בדברי הרה"ג חיים גדליה צימבליסט זצ"ל בפסקי דין של בתי הדין הרבניים בישראל (חלק ח עמודים 310-311), שדן בעניין ההתראה הנחוצה בבעל המכה את אשתו, וכך כתב:

"עיקר ההתראה לענין לחייבו לגרשה אינו אלא כדי שנדע בודאות שאין עוד תקווה שהחיים ביניהם יהיו תקינים, כי כל עוד יש תקווה כזאת אין מחייבים לגרש אלא מנסים להשלים ביניהם. ולכן מתרים בו תחילה ומנסים לראות שמא התראת ב"ד תרתיע אותו ולא ישוב לכסלה עוד. ואם אחרי ההתראה הוא שב על אולתו, רק או נודע שאין תקווה ומחייבים או כופים לגרש, והכל תלוי בראות עיני הדיינים... ויסודו של דבר הוא שכל הדברים המנויים בסי' קנ"ד שבגלם מחייבים או כופין לגרש אין זה מטעם קנס על העבר כי אם מתוך דאגה לעתיד, דהיינו שאם ברור הדבר שלא תראה אצלו חיים טובים כפי שציוו חכמים שעל הבעל לכבדה ולספק לה כל צרכיה, אז מחייבים אותו לגרשה, וא"כ דון מינה דאם ברור לנו שאישה זו לא תקבל את סיפוקה גם אחרי ההתראה, וההתראה לא תועיל כאן מאומה, שוב אין מקום להתראה."

הרי שמטרת ההתראה כדי לבדוק האם יש סיכוי לחזרה לחיים משותפים. משעה שהצדדים התגרשו בהסכמה, הרי שהם הוכיחו בהתנהגותם שאין תקווה להמשך החיים המשותפים וממילא אין יותר צורך בהתראה. כל שנותר הוא לקבוע ממי יצאו הגירושין. לבית הדין האזורי היה ברור שהגירושים נבעו מההתנהגות האלימה של האיש ולצורך כך אין צורך בהתראה.

יש לדחות את טענת האיש שכביכול בית הדין עשה שימוש בחומרים שלא לפי המוחלט. שכן בית הדין האזורי לא התייחס באופן ישיר לתסקירי המבחן ולהרשעות האחרות, אלא ציטט מפסק הדין של בית המשפט שהביא את תסקירי המבחן והתייחס לארבע הרשעות נוספות כלפי גורמים אחרים, כאשר פסקי הדין של בית המשפט הוצגו כחלק מהראיות בהליך.

יש לדחות את טענת האיש שהאישה לא ביקשה את הכתובה בשל טענת האלימות. שכן הקובע את הזכאות בכתובה הוא עילת תביעת הגירושין ולא עילת תביעת הכתובה. בכתב תביעת הגירושין האישה העלתה את טענת האלימות כסיבה לגירושין. בגירושין המוצדקים בשל פשיעת הבעל האישה זכאית לקבל את כתובתה ללא צורך להצגת עילה לתביעת הכתובה. הכתובה הינה שטר עליו חתם הבעל בשעת הנישואים ואין צורך בעילה לתביעת הכתובה. כן צריך לבחון את עילת הגירושין לצורך הקביעה האם קיימת זכאות לכתובה.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

משעה שבית הדין האזורי קבע את הקביעה העובדתית שהגירושים נבעו מאלימות הבעל, הרי שהאישה זכאית לכתובתה.

טענות לבגידה, למעשי כיעור ועוברת על דת

האיש טוען שהאישה בגדה בו ועשתה מעשי כיעור. בית הדין האזורי בדק את הטענות ומצא שאין בהן ממש. לא הוכחה טעות הנראית לעין בקביעת העובדות שקבע בית הדין האזורי. טענות האיש על שהות האישה בבית מלון עם [א'] מתבססות על עדות של קרובת משפחה, הפסולה להעיד בשל הקורבה. בהקלטות שהאיש תמלל לא נמצאה הודאה ברורה של האישה במעשה בגידה, שכן הדברים יכולים להתפרש בדרך של התנצחות והתרברבות ללא כל הוכחה ממשית.

יובהר כי בדיון שהתקיים בבית הדין האזורי ביום כ"ו בתמוז תשפ"ב (25.07.22), לפני סידור הגט, אמר בית הדין לאיש:

"אם אתם תוכיחו בדרך כזו או אחרת, או ביה"ד מתרשם שאפילו היה מעשה כיעור, היא לא תקבל כתובה."

בית הדין האזורי היה נאמן לדבריו ואפשר לאיש להוכיח טענותיו, אך לא מצא בהם ממש ולא התרשם שהיה מעשה בגידה או כיעור. אין לנו להתערב בהתרשמות בית הדין האזורי שבפניו נפרסו כל הראיות וההוכחות וקיים דיון מעמיק בנידון.

האיש טוען שהאישה עוברת על דת. הטענה לא הוכחה ובדאי שלא הוכחה התראה של האיש באישה הנחוצה להפסד הכתובה.

טענות האישה על בגידת האיש נבדקו אף הם בבית הדין האזורי, בית הדין האזורי קבע שלא הוכחה בגידה של האיש. גם כאן לא נמצאה טעות הנראית לעין בקביעת העובדות. אך יובהר כי גם אם האישה הייתה מוכיחה את טענותיה ביחס לבגידת האיש, עדיין הייתה עולה לדיון שאלת הכתובה המוגזמת ונראה שפסק הדין לא היה משתנה.

פיצוי נוסף

יש לדחות את טענת האישה המבקשת פיצוי נוסף מעבר לכתובה, שכן במקרה בו האישה תובעת גירושין הפיצוי המקובל המגיע לאישה הוא סך כתובתה. פיצוי אחר יכול להינתן כאשר עולה הצורך לרצות את האישה בקבלת הגט, אך לא כאשר האישה תבעה את הגירושין. לאישה התובעת גירושין אין פיצוי נוסף מעבר לקבוע בכתובה. הסך הנקוב בכתובה הוגדר כסך מוגזם ואין לשאלת הפיצוי כדי לשנות את הקביעה שהסך הנקוב בכתובה הוא מוגזם. אמנם מצאנו בהרבה פסקי דין שבין השיקולים הנלקחים בעת עשיית פשרה ביחס לסכום הכתובה, נלקח בחשבון גם הצורך בפיצוי האישה. אך אין הדבר מהווה עילה להתערב בשיקול הדעת של בית הדין האזורי שקבע את סכום הפשרה הראויה בנידון דנן לפי הנסיבות שהוכחו בפניו.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ניהול הדין

בית הדין לא מצא כל פגם בניהול ההליך בבית הדין האזורי. האיש לא ביקש להביא עדים נוספים, לא ביקש צווים ולא ביקש חקירות נוספות. טענות הצדדים נבחנו לעומק ובית הדין בחן את ההוכחות שהוצגו בפניו.

בפני בית הדין הגדול הוצג אישור של שהות האישה בבית חולים רמב"ם, בזמן בו נטען כי שהתה במלון עם [א'], בית הדין הגדול עיין גם בתמליל שיחה של האיש והאישה ולא מצא בהם ממש. אמנם ראיות חדשות צריכות להיבחן בבית הדין האזורי, אך ניתן לקבוע שאין בחומר שהוצג במהלך הערעור כדי להגדיר שארע פגם בניהול הדיון באופן המשפיע על תוצאות הדיון. אין כל דופי בניהול הדיון ובקביעת העובדות שבפסק הדין של בית הדין האזורי.

הליך חלוקת רכוש

האיש טוען שיש להמתין עד לסיום הליך חלוקת הרכוש המתנהל בבית המשפט לענייני משפחה. יש לדחות את הטענה. בית הדין פוסק את חיוב הכתובה, ללא קשר להליך חלוקת הרכוש. שכן החיוב בכתובה נוצר בעת הגירושין, כאשר זמן הגירושין הוא הזמן לפירעון הכתובה. לכן אין להמתין בתשלום חוב שכבר חל. אכן לאחר קבלת פסק דין סופי בעניין חלוקת הרכוש ניתן יהיה לבחון האם קיימים חיובים כפולים או חיובים שאינם מעיקר הדין וניתן יהיה לבטל חיובים כפולים שהרי אין כפל בזכויות. בנוסף, בית הדין כבר אישר את הסכמת הצדדים לפיה לא יפסקו חיובים כפולים, כאמור בהחלטה מיום ד' בשבט תשפ"ה (02.02.25), שצוטטה בתחילת פסק הדין, בה נאמר:

"מאשרים את ההסכמה לפיה לא יהיה כפל בזכויות של כתובה וחלוקת זכויות שנצברו."

העובדה שלא יהיה כפל, אין בה כדי לעכב את תשלום הכתובה כבר עתה. האיש יוכל להציג בבית המשפט לענייני משפחה את פסיקת בית הדין לאישור ההסכמות ובהתאם לא יפסק כפל בזכויות לאחר שהאיש ישלם את הכתובה. בנוסף, לאחר קבלת הכרעה סופית בחלוקת הרכוש, לאיש תעמוד הזכות להעלות בבית הדין טענות בנידון חיובים כפולים או חיובים שאינם מעיקר הדין.

הכרעה

מסקנת הדברים, שיש לדחות את שני הערעורים. פסק הדין של בית הדין האזורי שריר וקיים.

אמנם לא נמצא ערעור קנטרני, לא מצד האיש ולא מצד האישה, על כן לא יפסקו הוצאות.

לאור האמור מחליט בית הדין:

1. ערעור האיש לביטול החיוב בתשלום הכתובה, נדחה.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

2. ערעור האישה להגדלת סך החיוב בכתובה, נדחה.
3. אין חיוב בהוצאות.
4. בית הדין מאשר בתוקף פסק דין את הסכמת הצדדים שלא יהיה כפל בזכויות של הכתובה ושל חלוקת הזכויות שנצברו. משכך תשלום הכתובה יקוזז מחיובים שיפסקו בגין זכויות שנצברו. בנוסף לאיש תעמוד הזכות, לאחר קבלת פסק דין סופי בחלוקת הרכוש, להעלות בבית הדין טענות בגין חיובים שהתחייב שאינם מעיקר הדין.
5. המזכירות תחזיר לכל צד את ההפקדה שהפקיד.
6. העתק יועבר לבית הדין האזורי.
7. ניתן לפרסם את פסק הדין לאחר השמטת שמות הצדדים ומספרי ת.ז.

ניתן ביום ד' בתמוז התשפ"ה (30/06/2025).

הרב מאיר פרימן

הרב אחיעזר עמרני

הרב ציון לוז-אילוז

עותק זה עשוי להכיל שינויי ותיקוני עריכה